

let, a je visoko nabrazen in posebno domač v družabnih vprašanjih.

Naloga novega ministrstva bo, da po želji cesarjevi razširi volilno pravico. Prejšnji ministrski predsednik grof Tisa ni maral razširjenja volilne pravice, ampak je mislil, da je najboljša, ako kmetje in delavci pridno delajo, a grofje pa mislijo. Zato ga je cesar spodil. Seveda bo grof Tisa novemu ministrskemu predsedniku, ki kot pošteni uživa popolno zaupanje cesarjevo, metal polena med noge, kjer bo le mogel. Toda nazadnje bo misel, da mora tudi ljudstvo sogovoriti, ker mora tudi sotrpiti, zmagala tudi na Ogrskem. Priprosto ljudstvo bo odločevalo v politiki ravno tako kakor kak len grof, ki celo svoje življenje ni nič za domovino storil. Tudi nemadžarski ogrski narodi bodo polagoma prišli do besede. Cesar Karel svojih narodov ne pusti tlačiti, hoče jim biti pravičen in dober vladar. Na Avstrijskem so padle nemške zahteve po nadvladi, na Ogrskem so se začele majati predpravice madžarskih grofov in baronov. Pod novim cesarjem gremo lepšim, svobodnejšim časom nasproti. Bog le daj, da bi kmalu dobili mir, kajti le v miru je stalen razvoj in napredek mogoč.

Moric grof Esterhazy pripada k ustavni stranki, katero vodi Julij grof Andraši. Ta stranka bo ga torej gotovo podpirala. Kako bo postopala Tisova stranka, je negotovo. Mogoče, da se razdeli in je nekaj ostane pod odurnim in ljudskim pravicam nenaklonjenim Tisom, drugi pa se pridružijo grofu Esterhazyju. Neodvisna stranka, stoječa pod vodstvom grofa Karolija, bo bržkone tudi podpirala novega ministrskega predsednika.

Povsod več svobode, le avstrijski Nemci so se pripravljali čeli čas, da bi potlačili in spravili pod se nemške narode v Avstriji.

Promet s sadjem.

Vlada je z naredbom z dne 31. maja 1917 uredila promet s sadjem za leto 1917. Namen te naredbe je, da se uporabi kolikor mogoče mnogo letošnjega sadja za polno ljudsko prehrano. Na drugi strani pa želi vlada preprečiti, da se ne bi zopet s sadjem na račun sadjarjev in ljudi, ki uživajo sadje, obogatili razni nepoklicanci. V to svrhu bo vlada določila najvišje cene za sadje. Leta 1916 so n. pr. razni dunajski sadjetržci za primeroma nizko ceno pokupili na Stajerskem sadje in so ga potem z ogromnim dobičkom prodajali vojaškim in drugim zavodom.

Prvotno je vlada nameravala vse sadje letošnje letine zaseči, kakor je n. pr. zaseženo žito, a na pritisk kmetjskih zastopnikov je vlada misel zasege sadja opustila. S a d j e t o r e j n i z a s e ž e n o, ampak je omejen samo promet s sadjem ter bodo določene za sadje najvišje cene.

Za svoje lastno potrebo bo smel vsak posestnik ali najemnik uporabiti poljubno množino sadja. Med ljudstvom so razširjene vesti, ki naglašajo, da bo moral vsak, kdor bo hotel uporabiti več kot 500 kg lastnega sadja, imeti uradno dovoljenje. To ni res! — Tako dovoljenje bo moral imeti samo tisti, ki hoče sadje v trgovske svrhe kupiti pri kakem sadjarju ali sadjetržcu. Kmet ali najemnik bo torej smel svoje sadje neomejeno sušiti, delati iz njega pijačo in ga uporabljati za hrano družini. A določeno je, da bodo smeli s sadjem trgovati samo tisti sadjetržci, ki so se pečali s sadno trgovino že pred 1. avgustom 1914. l. Kdor hoče v letu 1917 trgovati s sadjem, še mora poleg tega imeti posebno dovoljenje okrajnega glavarstva in dunajske družbe „Geos“, t. j. od družbe, ki je po naročilu urada za ljudsko prehrano prevzela

mimo farovža. Plaht je prezračil s ponižnim priklonom klobuk in glavo s pristavkom:

„Bog jim daj en lušen dan!“

„Prav vesel bo res, samo če boš ti hotel“, so se odrezali fajmošter.

Ta odgovor je Plahta uščipnil v radovedno žilico, ni se mogel premagovalno bradati, štrknil je z bičem naprej silence junce z zategnjenim:

„Va — a — hajc!“

Postala je živina, gare in Fiček.

Plaht ni utegnil na dolgo drezati v gnezdo radovednosti, že so mu ponudili fajmošter tik pod nos kakor vročo sklado kaše besedičenje o njegovem po božji postavi prepovedanem življenju z osebo ženskega pokolenja.

Vem, da ni bil Plaht od rojstva do taistega dne tako v presenečeno živo stran zadet kot tokrat. Rudčica ga je pošknila, potne srage so mu stopile na čelo, na tla je zasadil pogled in vrtal z bičnikom nedolžno zemljo. Fiče je bojeval ljuto hud, neizkušencu nepopisen notrajni boj sam s seboj. Jedna streha in skupna miza sta mu namigavali, ga vabili: Fiček, ženi se! Boš imel svoj krov in svojo mizo. A kot sam peklensček mu je žugal, ga plašil in begal Ajtin že tako starikavo naguban, ovdovelo zimski obraz.

Župnik so uganili, da se mudi junak na razpoto; samo en krepek sunek in Plaht bo smuknil na pravo pot krščanskega življenja. In beseda, ki je tirala in pognala Fičeta v dogrobno zakonsko vprego, se glasi: Misijon!!!

Ničesar se ne bi bil Plaht trenutno bolj ustrašil, kakor javne šibe raz leco v bramu božjem. Dobro je znal, da umeje župnik, a še bolj misijonarji,

oskrbovanje prebivalstva s sadjem in sočivjem. Za svoje lastne potrebe si sme vsak prosto nakupiti sadja in mu ni za to treba nobenega dovoljenja.

Posiljanje svežega sadja po železnici je v Avstriji do 500 kg prosto. Kdor pa hoče poslati več kot 500 kg sadja, mora imeti prevozno dovoljenje, ki se bo dobilo pri deželni uradi za promet s sadjem. Za pošiljanje sadja preko naše državne meje pa se mora za vsako množino sadja imeti uradno prevozno dovoljenje. Sadjetržci bodo morali odslej takoj, ko so nakupili 1000 kg sadja, o tem poročati deželni uradi za promet s sadjem.

Kdor se ne bo držal določil te vladne naredbe, se bo kaznoval z globo do 5000 K ali pa z zaporom do 6 mesecev.

Omenjamo, da so za sedaj določene še samo cene za črešnje, višnje in jagode. Te cene smo objavili v zadnji številki „Slov. Gospodarja“. Cene za letošnje in jesensko sadje se bo pozneje določilo. Upamo, da se bo vlada ozirala na sedanje arage pridelovalne stroške (drage delavske moči, draginja blaga, ki ga rabi sadjar, visok davek itd.) ter bo določila za naše zlahkno sadje tudi primerno visoke cene.

Naše žrtve za domovino.

Mrtvaška knjiga jarenske župnije se je zopet za eno številko pomnožila. Grozovita vojska je zahtevala zopet novo mlado žrtev. Franc Polančič, prostovoljni strelec, prideljen godbi streškega bataljona, je težko ranjen od laške granate v prsa in v glavo, bil pripeljan v Trst in je tamkaj dne 13. maja v 19. letu cvetoče mladosti izdihnil svojo dušo za domovino. Njegova slutnja ob lanskem slovesu: „Zdi se mi, mamika, da je moje slovo od Vas zadnje“ se je prežalostno uresničilo. Ko sem ga nekaj tednov pred njegovo smrtjo iz strelskih jarkov šel obiskat, in sva potem še pozno v noč sedela skupaj in občudovala krasote zahajajočega solca v morje, vzel je svoje godalo in čez vodovje je zadenela pesem: „Budi, buči morje Adrijansko...“ Tvoje telo počiva sedaj daleč proč od domačije v tujem mestu med tovariši. Spavaj mirno in sladko do časa svidenja nad zvezdami!

Iz St. Ilja v Slov. gor. se nam poroča: Dne 4. junija je naš spoštovani gostilničar in sadjetržec G. Polak s svojo soprogo obhajal žalostno drugo obletnico, ko mu je v Galiciji padel za cesarja in domovine edini sin Janez. V naši župni cerkvi so se v ta namen opravile slovesne molitve za dušni blagor padlega junaka. Slovesno črno sv. mašo je daroval sorodnik, hočnikaplan č. g. Fr. Polak ob asistenci obeh domačih gg. duhovnikov. Velika je žrtev in hud je udarec, ki je zadel Polakovo hišo, a tolažba velja za vse tisoče rodbin, ki so enako prizadete: da se snideemo in vičimo enkrat z našimi padlimi branitelji domovine tam nad zvezdami.

Padel je od granate zadet dne 1. sušca 1917 na italijanski fronti mlad in čvrst fant 23 let star, desnik Janez Ober, doma od Sv. Jurija v S. l. gor. Opravljal je službo mitskih metačev pri 14. stotnji pešpolka št. 47. Boril se je že tudi za dom in cesarja v letu 1915 in 1916 v Galiciji.

Svoje mlado življenje je daroval domu na oltar 19letni Matevž Ferline iz Apač kot prostovoljni strelec dne 15. maja in je pokopan v Proseku pri Trstu. Spavaj v Bogu, mlad junak!

Poddesetnik Ljudovik Rom nam piše z bojišča: Tužno vest Vam naznanjam, da je padel dne 18. maja vrl slovenski mladenič Kolarič Anton iz Ljuto-

mera. Bil je naročnik „Slov. Gospodarja“ in družbenik Marijine družbe.

Se le sedaj smo dobili žalostno poročilo, da je padel dne 15. januarja 1916 Peter Domadenik, star 26 let, iz Ranč pri Slivnici. Bil je jako priljubljen. Bog ga je rad imel. Dan, predno je padel, je še bil pri sv. maši.

Sv. Miklavž pri Ormožu: Prišla je za nas žalostna vest, da je padel na laškem bojišču junaške smrti za svojo drago domovino blag mladenič Jurij Tomažič. Naj mu bo tuja zemlja lahka!

V evetu let je pretil svojo kri za domovino mladenič Lovro Medved od Sv. Lovrenca na Dr. polju. Njegova mati je dobila žalostno naznanilo: Spoštovana mati! Kot neznanec Vam pišem par besed. Vem, da ne boste veseli tega mojega poročila, a jaz čutim isto žalost, isto bol kot Vi, ker jaz sem oče dveh nedoraslih otrok, ki lahko izgubita svojega očeta. Ne žalostite se preveč, ker danes, 17. 4., je Vaš sin Lovro padel junaške smrti. Miren, ljubeznjiv in tih je imel ravno tako ločitev s sveta, ne da bi občutil bolečine. Iskreno sožalje Vam izrekam Kosi, narednik 4-87, Baon 16. Počivaj v miru, dragi Lovro!

Iz Slivnice pri Celju: Iz južnega bojišča je došla žalostna vest, da je dne 18. maja padel zadet v glavo od laške granate g. Franc Selič, sin tukajšnjega veleposestnika Matija Seliča. Ranjkemu, povsod priljubljenemu mladeniču bodi kraška zemlja lahka!

Smihel nad Mozirjem: Tudi v naši župniji je vojna zahtevala že mnogo žrtev. Med temi se nahaja tudi Janez Mikek, p. J. Podforšnik. Bil je v začetku vojne poklican k vojakom. Bil je ves čas na italijanski fronti. Vsled vojnih naporov se ga je lotila bolezen, na kateri je meseca marca umrl v Ljubljani v vojaški bolnišnici. Bil je vdan v voljo božjo in prejel je sv. zakramente za umirajočega. Bil je spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Zapušča ženo in 6 majhnih otrok.

Smartno pri Gornjem gradu: Došla nam je žalostna vest, da je dne 6. maja t. l. padel junaške smrti blagi mladenič Anton Poznič. Dne 5. maja se je vrnil z dopusta in je takoj drugi dan po prihodu na bojišče daroval svoje življenje cesarju in domovini. Bojeval se je že nad dve leti, pojel v Galiciji, pozneje pa proti polentariju. Bil je dyakrat ranjen in v tretje mu je sovražna granata upihnila luč življenja. Bil je mirnega in tihega značaja in vrl Marijin družbenik.

Dne 3. decembra 1916 je v St. Petru pri Goriči padel Alojzij Glinšek, doma iz St. Ilja pri Velenju. Padli je bil pošten mladenič, spoštovan daleč na okoli. Bil je dika in ponos vrl Glinškove hiše, v katero zahaja „Slov. Gospodar“ že nad 20 let. Tudi padli junak ga je vedno čital z velikim veseljem.

V Kotoru v Dalmaciji je dne 14. maja t. l. umrl črnovojnik Matevž Klakočar, doma iz Veternika pri Kozjem. Rajni zapušča ženo in šestero otrok.

Veliko jih je vzela vojska in med temi nam je vzela tudi pridnega gospodarja Jož. Kordel iz Dola pri Rajhenburgu. Bil je vjet na Ruskem in je sedaj tam umrl, kakor poroča njegov prijatelj dne 13. aprila. Rajni zapušča ženo in otroke. Bog ga je rešil vojske in trpljenja in ga vzel k sebi.

Vsem padlim slovenskim žrtvam za domovino naj bo Bog pravični Plačnik!

spletati iz samih besed grozne korobače, ki ne trga jo samo mesa in kosti, ampak jedino in najdražje v človeku — dušo.

Milo proseče se je ozrl v gospoda župnika, se pokrnil in izbral pretrgano:

„Pa — bom, če že — oni hočejo.“

Ni nobene zmage brez boja in izgub. Tudi fajmoštra je ugrizla ta tako zvito izvršena bojna poteza naravnost v denarico. Predno je popil Plaht v duhu grozno kupo, polno zakonskega žolča, ga je že požulil marsikateri pomislek, katerega so pa znali gospod takoj pri rojstvu odstraniti ter uničiti. Fiče je resno pripomnil, da je že spremljal nebroj ženinov k altarju, a vsak je nosil pri koraku čez samski prag novo, svatovsko obleko; le on jedini si je ne bo imel kupiti zakaj.

Kakor je krenil Fiče brzo na pravo pot z obljubo: „Pa bom, če oni hočejo“, tako so mu hvaležno vrnili tudi župnik z zatrdilom: „No, pa ti bom jaz kupil obleko, s kakoršno se še ni ponašal noben remšniški ženin.“

Plaht je še nekaj menceal in momlal o godbi in gostiji, ki spadata neizogibno k dobremu zakramentu sv. zakona.

V tako posvetno kramo in kupčijo se gospod le niso spuščali, ampak pripeljali so na cesti ugrabljenega ženina k meni, ki sem bil tedaj še muzikant in sem se dobro razumel na svatbe in pojedine.

Nisva barantala na dolgo in široko, pobotala sva se kmalu stisnjenih desnic v nameri, da privede Fiče Ajto pred oltar, jaz pa bom pripravil gostijo in godbo na pleh, pih in ovil.

Nočem popisovati šundra, ki je zašumel po cer-

kvi, ko sem okliceval prvo nedeljo po že omenjenem dogovoru novi par.

Ne zavisti, ki je sikala raz nešteti žensko nevošljivih jezikov. Saj pozna vsakdo že ljudski rek, ki nas uči: Hočeš poznati vse svoje znane in prikriti napake, ženi se! Okleščena, ograbljena; z jezičnimi škorpijoni bičuna sta bila ženin in nevesta, predno je napočil dan poroke.

V času priprave na sv. zakon pa Fičetu in pa Ajti vsa čast. Ništa poslušala obrekovalcev in podpihačev, ampak njuno zavetišče skozi cele tri tedne pred poroko je bil junak velikega farnega oltarja — sv. Jurij.

Fajmošter so Fiča oblekli iz svojega zepa črno-svetlo; jaz pa sem bogato pogrnil svatovsko mizo, očedil in namazal najst pihal, bobna ne všteto.

Zimsko solnce je poljubljalo v snegu blestečih pramenih remšniško faro, ko je udarila godba na v pete srbečo plat, da je odmevalo daleko slišno iz naših grab. Na cesti proti fari se je pojavila dolga riža veselo ukajočih svatov, ki so korakali in se zibali za godbo paroma po jeden mož in jedna ženska skupaj.

Skoraj bi bil pozabil. Ni res! Naša Lojza je stopala sama brez moško oblečenega spremstva ob strani. Radovednih gledalcev je bilo okrog cerkve že vse polno. Budali so napetih pogledov preko cerkvenega zida na cesto, kjer je vodila v poskočni poiki mnogobrojno svatbo polnoštevilna godba ne na prosti meh, ampak na pleh.

(Konec prihodnjic.)